

Hitler is dead, I repeat, Adolf Hitler is dead, 19.11.2021, De Standaard (Filip Tielens)

RECENSIE THEATER

Ze wisten het allemaal

Hitler is nog steeds dood in de nieuwe versie die Stijn Devillé regisseerde van zijn toneelklassieker over de Neurenbergprocessen.

Filip Tielens

Vrijdag 19 november 2021 om 3.25 uur

Tom Van Bauwel (r.) als Hermann Göring. © Boumediene Belbachir

Hitler is dead, I repeat, Adolf Hitler is dead

Het Nieuwstedelijk/Stijn Devillé

Tot 4/12 in Schoten, Lokeren, Turnhout, Mechelen, Maasmechelen, Overijse en Leuven.

★★★★☆

Deze herfst is het 75 jaar geleden dat de processen tegen de overlevende nazikopstukken hun beslag kregen. Stijn Devillé haalt naar aanleiding daarvan zijn toneelstuk *Hitler is dood*, waarvoor hij in 2009 de [Taalunie Toneelschrijfprijs won](#), van onder het stof. De tekst is dezelfde, net als de uitstekende cast – op Tom Van Bauwel na, die Rik Van Uffelen vervangt als Hermann Göring.

Maar de encenering van *Hitler is dead, I repeat, Adolf Hitler is dead* is nieuw. Deze keer zit het publiek langs weerszijden op het podium, wat de sfeer van een rechtbank versterkt. Het hele stuk wordt nu ook boventiteld in het Duits en het Engels, Frans en Russisch, de talen van de grote mogendheden die de nazi's overwonnen en hen berechttten in dit tribunaal, het eerste in de geschiedenis met simultaanvertaling.

In deel één van deze meer dan drie uur durende theatermarathon volgen we de aanloop naar de processen. De Britse aanklager (Pieter Genard) komt aan in Neurenberg, de stad die nog nasmeult van de verwoestende bombardementen door de geallieerden. Die staan echter niet terecht voor oorlogsmisdaden, wat de nazi's doet fulmineren over *Siegerjustiz* ('het recht volgens de overwinnaar'). Omdat de voornaamste nazi's – behalve Hitler ook Goebbels, Himmler en Bormann – al dood waren, stonden in Neurenberg 24 andere kopstukken terecht. Daarvan houdt Devillé er zes over, met op de rug van hun maatpak hun verdachtennummer gestikt.

Knetterende ondervragingen

Na de pauze moeten zij zich verantwoorden op de beklagdenbank. Göring is de grootste vis. Van Bauwel zet hem grandioos neer als een verbitterde en zelfingenomen manipulator, met hoge zwarte laarzen. Het contrast is groot met de verwarde en zielige Von Ribbentrop (Jos Geens, die hiervoor terugkeert uit pensioen), de slimme en bedachtzame Speer (Kris Cuppens) en de geperverteerde antisemiet Streicher (Warre Borgmans). Zij zouden uiteindelijk alle vier veroordeeld worden, terwijl de sluwe bankier Schacht (ook Borgmans) vrijuit ging, net als vicekanselier Von Papen (Michael Pas, die momenteel invalt voor Dirk Buyse, die in quarantaine zit).

Die uitspraken zijn voor het publiek geen geheim. Dat verhindert niet dat de ondervragingen stevig knetteren, met dank aan de verbeterde Amerikaanse hoofdaanklager Robert Jackson (Maarten Ketels) en de opjuttende livemuziek. Alle nazi's minimaliseren immers hun rol in de oorlog en de Holocaust (met variaties op '*Wir haben es nicht gewußt*') en schuiven elkaar de schuld in de schoenen. Maar is hun verdediging oprecht of vooral gericht op hun eigen vrijspraak?

In zijn glasheldere tekst exploreert Devillé, die in de archieven dook van de processen, gretig de onderlinge verwijten en intriges bij de nazi's. Maar hij laat ook zijn fantasie de vrije loop, in de fictieve verhaallijn van een Franse journaliste (Sara Vertongen) die door een complot met een Joodse dokter (Janne Desmet) erin slaagt om Speer te interviewen in zijn cel. In die mix van documentair en fictief materiaal vormt *Hitler is dead* een boeiende parallel met het recente [Vrede, liefde en vrijheid](#), waarin Devillé focust op wat er zich achter de schermen afspeelde bij de vredesconferentie van Versailles na de Eerste Wereldoorlog.